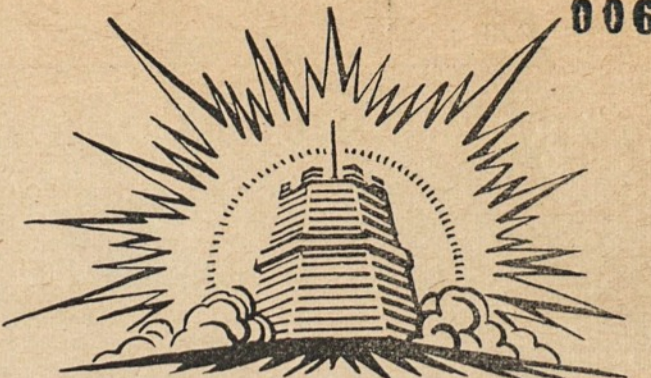

Lietuvių Laidis

LITHUANIAN WEEKLY NEWS

Nr. 13 (129) Detmoldas, 1949 m. kovo 26 d. IV metalis

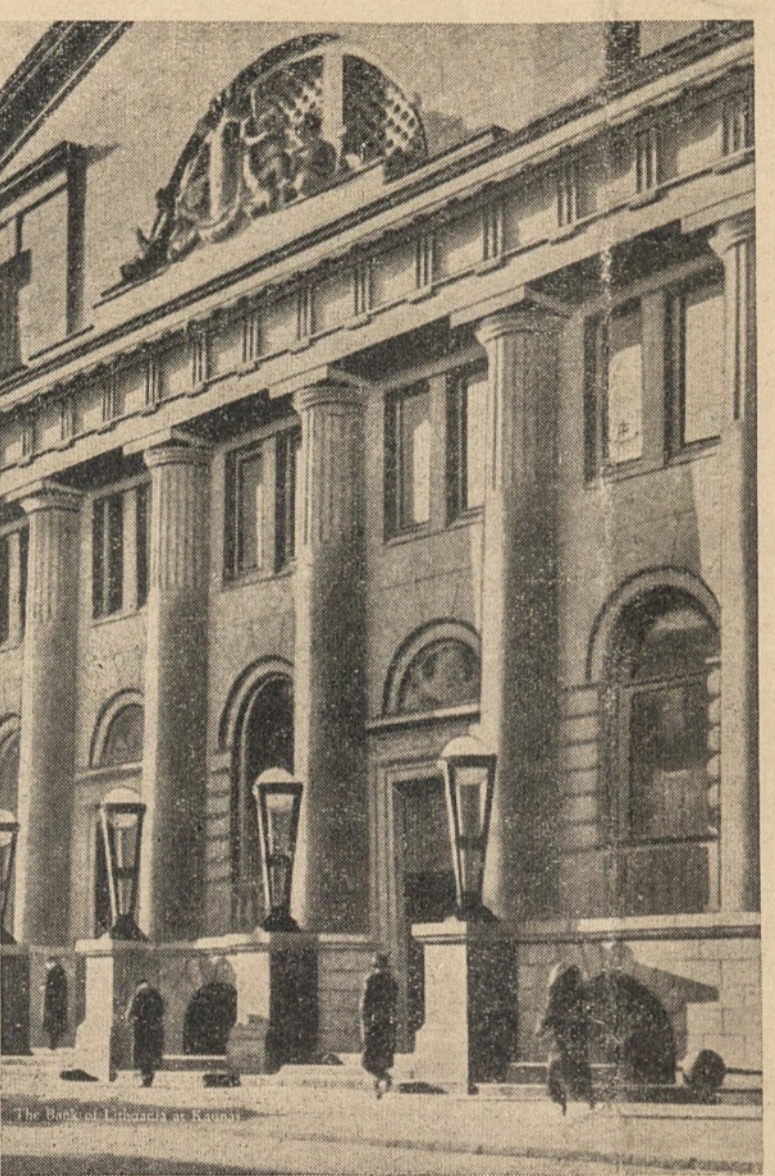
Švedijos kariniai sluoksniai už Atlanto Pakta

Viename „Daily Mail“ korespondentui suteiktame pasikalbėjime Švedijos min. pirm. Erlenderis yra pareiškęs, kad Švedija nenutamtanti keisti savo tradicinės neutralumo politikos, tačiau Švedijos kariniai žinovai šiuo klausimu yra kitokios nuomonės. Tas nuomonų skirtin-gumas ypač išryškėjo socialdemo-krafinio Jaunimo Sąjungos kongrese, kur plačiai buvo diskutuojama Švedijos ginklavimosi ir Skandinavijos strateginės padėties klausimai.

Ministeris pirmininkas Erlenderis ir karo ministeris Vougt atstovavo optimistinę nuomonę, kad Švedija būsimojo karo atveju gali būti išlikti neutrali, o karnis žinovas generalas Petri irodinėjo, kad Skandinavija yra tokia svarbi karo bazė abiem kariaujančioms pusėms, kad šis duišalasis pasidarys karo veiksmų lauku.

Iš karo ministerio Vouet'o pareiškimų paaiškėjo, kad Švedija ginklavimosi reikalams per por karinius metus yra išleidusi per 1 miliardą kronų. Šių išlaidų 450 mil. kronų teko karo aviacin-jai. Švedijos karo aviacija turinti gauti per 1000 naujų lėktuvų, kurių žymią dalį sudarys Vampire tipo srauniniai lėktu-vai. Karuomenės ginklavimo tobulinimui išleista 250 mil. kro-nų, o karo laivyno reikalams — 380 mil. kronų. Visa Švedijos aviacija bus perginkluota didesnio kalibro automatinių gink-lais, o žemyno kariuomenės pa-grindiniu ginklu bus automatinis šautuvas.

Generalas Petri savo išvedžio-jimuose pabrėžė, kad Skandina-vijai pavojus padidinę diržųjų galybių domėjimasis jos avia-cijos ir pov. laivų bazėmis. Jis manąs, kad abiejų kariuomenių pusių aviacijos veikla vykstanti kaip tik Skandinavijos erdvėje. Jis tvirtina, kad Švedijos karinė vadovybė yra išitikinusi užsienio pagalbą Švedijai būtinumu, ypač, jei Švedijai reikėtų išgesni laiką išsilaikyti vienai. Dėl to

Lietuvos Banko rūmai Kaune

MASARYKO TESTAMENTAS

Jan Masaryk, buvęs Čekos. u. r. ministeris, paliko 5.000 dol. Jan Papanek'ui, buvusiajam Českoslovakijos atstovu JT, kuris Saugumo Taryboje protestavo prieš komunistinį perversmą. Masarykas savo testamente, kuris š. m. vas. mėn. 16 d. buvo paskelbtas Londone, nurodė, jog tai yra likutis sumos, kurią jis buvo gavęs politiniam darbu iš vieno nežinomo asmens. Jis perleidiąs Papanekui šiuos pinigus, kad šis tęstų tą politinį darbą, kuriam šie pinigai skirti.

„Soviet News“ pranešimu, pirmoji dalis Dniepro-Bugo kano-lo, jungiančio Ukrainą ir Balti-gudiją su Pabaltijo respubliko-mis, jau užbaigta ir reguliari lai-vinginkystė jau prasidėjusi tarp Pisko, Kobrinio ir Liet. Brastos. („Soviet News“ yra sovietų leid-anglų kalba užsieniui).

BALF PAREIGŪNAI SU DP KOMISIJA FRANKFURTE

Kovo mėn. pradžioje Frank-furte DP Komisijos įstaigoje įvyko DP Komisijos, Karmės Valdžios ir šalpos bei emigracijos organizacijų atstovų pasita-rimas. Jam vadovavo DP Komisijos atstovas Europoje p. Squadrilli. Susirinkime dalyvavo ir iš NCWC Centro New Yorke emigracijos skyriaus vedėjas P. Disco.

BALF'o atstovai p. p. I. Ro-vaite, J. Valaitis ir C. Masaitis prieš ir po susirinkimo turėjo ilgesnį atskirą pasikalbėjimą su vyriausiu DP komisijos atstovu Europoje p. Squadrilli ir tik iš Vašingtono atvykusiu padėjėju p. Shirt.

Kelių valandų pasitarime išsi-aiškino eilę bendrųjų emigraci-jai liečiančių klausimų. Ilgą pa-sikalbėjimą suglaudus, palieštos keilios temos ir paaiškėjo sekant:

Siuo metu amerikiečių zonoje jau yra 45.000 byių eigoje, britų zonoje — apie 4.000, prancūzų zonoje apie 1000.

Dabar per dieną tartininkau-ma emigracinėmis įstaigoms komisi-jų paruošama po 330 byių. Ši skaičių numatoma pakelti iki 400.

DP Komisija vasario mėnesį yra išsuntusi 4.200 tremtinių į JV-bes, t. y. beveik dukart, kiek per visą laikotarpį iki vasario 1 d. Kovo mėnesiu laivuose už-sakytą 6000 vietų, tačiau tiklma-ti, kad šį skaičių dar pavys pa-eldidinti iki 7.000.

Balandžio mėn. planuojama išsuntti apie 10.000 tremtinių, o gegužės ir birželio mėnesiais po 12.500.

Pradedant liepos mėnesiu, nu-matoma kiekvieną mėnesį išga-benti po 16.000 asmenų.

Tuo tarpu transportai, kaip žinoma, vyksta tik laivais, ta-čiai ruošiamasi vežti nuo 4.000 iki 5.000 tremtinių per mėnesį ir lėktuvais.

Ponas Squadrilli tvirtina, kad iki 1950 metų balandžio mėnesio pavys išgabenti įstatyme numa-tytuosius 205.000 tremtinių.

IRO Centre Bad Kissingene statistikos skyriuje gavom infor-maciją, kad kovo mėn. pradžioje vykstančių į JV-bes lietuvių visose pereinamose stovyklose jau buvo 1.108 asmenys. Emi-grantams pereinamose stovyklo-se vidutiniškai tenka išbūti apie dvi savaites. Tad atrodę, kad per pirmąją kovo mėn. pusę į JV-bes išvyksta apie 1.000 lietu-vių.

Pasikalbėjimuose buvo plačiai palieštas atmetųjų byių klausima-s. Iki šiol, atmetus kurią nors bylą, tremtinys buvo tik tepainformuojamas, pagal kurį DP Akto (biliaus) paragrafą jo emigracinė byla yra sustabdoma ir dokumentai buvo siunčiami į DP Komisijos įstaigą Frankfurte. Ten nukentėjusiam tekdavo kreiptis, prašant jo bylą peržiū-rėti.

Žinoma, pirmoji eilė tie žmo-nės kreipiasi į mus, prašydami patarimo ir pagalbos. Tuo reikalu mums tenka daug gėlbėti tiek DP Komisijoj, tiek konsula-tuose.

Atmetusiųjų skaičių daugėiant, numatoma steigti prie DP Komisijos Frankfurte apeliacinį or-ganą skundams peržiūrėti. Tad ateičiai, selektoriams ar vice-konsului bylą atmetus, IRO ir palieštas asmuo bus apie tai trumpai painformuoti, kad būtų

VIENAS UŽ VISUS, VISI UŽ VIENĄ

PASKELBTAS ŠIAURĖS ATLANTO PAKTO TEKSTAS. AMERIKA SKUBA PAKTĄ RATIFI-KUOTI. VAKARŲ BERLYNE ĮVESTA D MARKĖ. PASAULIO SPAUDA APIE Š. ATLANTO PAKTO REIKSMĘ.

Kovo 18 d. Amerikos, Kanados, D. Britanijos, Prancūzijos, Belgi-jos, Olandijos, ir Luxemburgo sostinėse buvo paskelbtas Š. Atl-anto Pakto tekstas. Be minėtų valstybių prie šio milžiniško per 300 milijonų žmonių apimančio tautų susigrupavimo pakviestos prisidėti dar ir Italija, Portuga-lija, Islandija, Danija ir Norve-gija. Už prisidėjimą jau pasisa-kė Norvegijos vyriausybė. Itali-jos parlamentas ir senatas taip pat nubalsavo prisidėti. Dani-joje parlamentas pagreitintai tur-i primti įstatymą, kad ir Dani-ja laiku suskubtų prie šio Pakto prisidėti. Reikia laukti, kad ir Portugalija su Islandija neliks pasyvių.

Sis istorinis dokumentas turi 14 str. ir įžangą. Įžangoje pasa-kyta, kad prie šios sąjungos pri-sidėjusios tautos pasižada ir to-liau tikėti į JT pagrindinius dės-nius, kurie pataria visoms valsty-bėms ir tautoms gyventi taiko-kę. Prie Pakto prisijungusios šalys yra pasiryžusios ginti sa-vo laisvę ir pavidėtios civilizaci-jos bei demokratijos dėsnius. Pakto dalyviai stengsis išlaikyti taiką ir šiam tikslui siekti yra parengę šį dokumentą.

Svarbiausias šio dokumento straipsnis yra penktasis, kuris taip skamba:

„Paktą pasirašančios šalys su-tinka, kad ginkluotas vienos jų

TARPTAUTINIS JUNGTINĖS EUROPOS KONGRESAS

Standien visa Europa, lygiai kaip ir visas pasaulis, mato, kad geresnei atečiai sukurti ir jai įgyvendinti reikia ieškoti naujų bendravimo formų. Joms surasti yra daromi visokeriopai bandedymai. Vienas jų ir yra federaci-jos, taip gražiai prigijusios JAV ir Argentinoje, pritaikymas Europai.

Bet senajame pasaulyje tai įvykdyti yra ypatingai sunkus dalykas. Teisingai sakoma, kad Europoje kiekvienas kvadratinis metras turi daugiau praieitis nei kilometrų kilometrui kult. Ir kiekvienas europietišs nešioja sa-vyje tikstantįjį labai įvairių ir ne visada draugingų santykių tradiciją. Bet nuožirdžių feda-racijos idėjos šalininkų vis dėlto ir čia netruksta. Jau yra ir valstybės vyrų, kurie tai remia ir propoguoa. Ši idėja, dar taip neseniai į viešumą iškilus, dabar pasidarb madingiausias dalykas, sukeltas nemaža disku-sijų, polemikų ir atgarsių ne tik perodinėje, bet ir šlaip spau-doje.

Neseniai buvęs Bruselio kon-gresas yra didelis įnašas šia linkme. Nors spaudos atstova-mus buvo pabrėžiama, kad tai privačios iniciavios išdava, bet daugelio užsienio ministerių, o ypač Churchillio ir Spaako, da-lyvavimas teikė šiam suvažiavimui savotišką orumą ir išitikimi-umą, kad tikrai yra ruošiamasi Europos Federacijai.

Sis kongresas, trukęs tik ke-turias dienas, pasižymėjo dideliu darnumu ir salkingumu.

Buvo išskirti keli principiniai klausimai:

a) Visos valstybės, esančios už geležinės sienos, turi Europos federaliniame judėjime dalyvau-ti. Sis, kelis kartus paminėtas, principas mums yra ypatingai svarbus, nes nei Lietuva, nei Latvija, nei Estija šį kartą ne-buvo pakviestos.

b) Buvęs Rumunijos užsienų reikalų ministeris Gafencu kelė klausimą, kuris rado visuotinę pritarimą: Vakarų Vokietija turi būti į šį didelį kurybinių darbų įjungta.

c) Churchillis daug kartų kar-tojo, kad Europa yra vieningas vienetas ir Europa gali gintis tik tuo atveju, jeigu bus susijun-gusi.

Je! pirmame tvirtinime buvo spraga, nes nedalyvavo tos valsty-bės, kurios labiausiai reika-klauja užtirimui ir labiausiai trokšta laisvės ir galėjimo pra-bilti tarptautiniame forume, tai antrasis pasiūlymas jau buvo

Prancūzijos rinkimai be sensacijų

Kovo 20 d. Prancūzijoje įvyko savivaldybių rinkimai, kurių metu buvo išrinkta 723 iš 1.508 at-stovų. Neišrinktieji kandidatai bus renkami kovo 27 d. Vietos taip pasiskirstė: komunistų 17, vyriausybės partijos 320 (sociali-stai — 108, nepriklausomieji — 35, radikaliosocialistai su prijau-ciančiais — 142, pažangieji katali-ikai — 35), gaulistai su prijau-ciančiais — 170, dešinės grupės — 216. Gaulistai daugiausia laimė-jo Normandijoje ir Elzase, o kom-unistai — pramonės srityse ir pietuose.

„LIBERALINĖ“ KINLIOS VY-RIAUSYBĖ

Kovo 21 d. Nankinge min. pirm. Ho Ying Tsin sudarė nau-ją vyriausybę, susidedančią dau-giausia iš liberalų. Užsienio rei-ka-lų min. numatyta Fu Ping Tšang, nuo 1943 metų Kinijos ambasadorius Maskvoje.

Iš kabineto išjungti vadınamie-ji „Kuomintang'o reakcionieriai“, kurie yra tolimesnio pilietinio karo šalininkai.

— BBC, III. 23. JT Palestinos tarpininkas dr. Bunche pranešė JT gen. sekretoriui, kad britai, siūsdami kariuomenės sustiprinim-us i Transjordanijos pasienį, pažeidžia karo pailaubų sutartį Palestinos sričiai. Britai nurodo, kad jie, vykdydami savo pasižadėjimus Transjordanijai, yra atsiumtę naujų dalinių, kurie pa-truliuos palei Transjordanijos—Palestinos sleną.

— BBC, III. 21. Silezijoje nu-krito britų oro tiltu tarnybos lėktuvas. Nuo oro tiltu pradžios, gabendami aprūpinimo gėrybes į Berlyną, jau užsimušė 52 britų ir amerikiečių lėktuvai.

— BBC, III. 22. Sov. S-ga ir Š. Korėja pasirašė ūkinio ir kul-tūrinio bendradarbiavimo sutartį, kuri galios 2 metus.

Paulla Suomiją

UP iš Maskvos praneša, kad III 21. Sovietai kaltino Suomiją pažeidus taikos sutartį. Maskva išpėsi Suomija, kad tik draugiški santykiai su Rusija galų už-tikrinti tolimesni Suomijos gyven-nimai. „Leningradskaja Pravda“ atvirai kaltina Fagerholmą, kad jis tyčia gadinąs suomių rusų santykius.

— Haaga, Belgija, Luksem-burgas ir Olandija nutarė ūkinės liaisvės įgyvendinimą atidėti iki 1950 m. liepos m. Nuo šio laiko visų tarp šių kraštų galiojantieji ūkiniai suvaržymai bus panaikinti. Tačiau jau nuo š. m. bir-želio 1 d. numatoma panaikinti eilei prekių ūkinę kontrolę.

— Vašingtonas, D. Britanija, Prancūzija, Švedija, Belgija, Olandija, Italija, Turkija ir Šveicarija yra sudariusios ateina-tiems trejiems metams planą šių kraštų doleriniams importams sumažinti.

— New Yorkas. Sirijos vyri-ausybė suteikė eilei JAV bendrovėlių naftos koncesijų. Pusė reikalingo kapitalo bus paripinta JAV bendrovė ir kita pusė—Sirijos vyriausybės.

— Londonas. Pietų Afrikai įvedus įvežimų suvaržymus iš sterlingo bloko kraštų, D. Brita-nijos Iždo ministerija nutarė nu-traukti Pietų Afrikos anglies kasykloms, pramonės imonėms ir atskiroms bendrovėms iki šiol teiktas paskolas.

— Londonas. Nepavykus su-nardyti tarp D. Britanijos ir Sov. Sąjungos ilgametės prekybos su-tarties, tikimasis sudaryti tarp šių kraštų trumpalaikę prekybos su-tartį.

— Paryžius. Prancūzijos vyri-ausybė numato įrengti tarp Le Havre ir Paryžiaus naftos tie-kimo vamzdžius. 50—55% reika-lingo kapitalo numato paripinti vyriausybė, o likusią dalį priva-tūs šaltiniai.

— Los Angeles. Manoma, kad neseniai Colorado valstijoje at-rasti naftos šaltiniai duos de-šimteriopai daugiau naftos, kaip visi iki šiol naudojami JAV-bių naftos šaltiniai. Čia numatoma pastatyti didžiausias pasaulyje naftos valyklas ir naftos tie-kimo vamzdžius pravesti iki Ra-miojo vandenyno.

Įvairios ūkinės žinios

— Londonas. Pašalinus Jugo-slavių iš Kominformo, visas Al-banijos naftos eksportas i Jugo-slavią jau buvo sustabdytas ir nu-vis tarp šių kraštų galiojantieji ūkiniai suvaržymai bus panaikinti. Tačiau jau nuo š. m. bir-želio 1 d. numatoma panaikinti eilei prekių ūkinę kontrolę.

— Vašingtonas, D. Britanija, Prancūzija, Švedija, Belgija, Olandija, Italija, Turkija ir Šveicarija yra sudariusios ateina-tiems trejiems metams planą šių kraštų doleriniams importams sumažinti.

— New Yorkas. Sirijos vyri-ausybė suteikė eilei JAV bendrovėlių naftos koncesijų. Pusė reikalingo kapitalo bus paripinta JAV bendrovė ir kita pusė—Sirijos vyriausybės.

— Londonas. Pietų Afrikai įvedus įvežimų suvaržymus iš sterlingo bloko kraštų, D. Brita-nijos Iždo ministerija nutarė nu-traukti Pietų Afrikos anglies kasykloms, pramonės imonėms ir atskiroms bendrovėms iki šiol teiktas paskolas.

— Londonas. Nepavykus su-nardyti tarp D. Britanijos ir Sov. Sąjungos ilgametės prekybos su-tarties, tikimasis sudaryti tarp šių kraštų trumpalaikę prekybos su-tartį.

— Paryžius. Prancūzijos vyri-ausybė numato įrengti tarp Le Havre ir Paryžiaus naftos tie-kimo vamzdžius. 50—55% reika-lingo kapitalo numato paripinti vyriausybė, o likusią dalį priva-tūs šaltiniai.

— Los Angeles. Manoma, kad neseniai Colorado valstijoje at-rasti naftos šaltiniai duos de-šimteriopai daugiau naftos, kaip visi iki šiol naudojami JAV-bių naftos šaltiniai. Čia numatoma pastatyti didžiausias pasaulyje naftos valyklas ir naftos tie-kimo vamzdžius pravesti iki Ra-miojo vandenyno.

